

Objem zvoka

Časopis TIM-a za polžev vsadek, Center za sluh in govor Maribor, Vinarska 6, Maribor

Polžev vsadek	2
Uvodnik	3
Plastičnost možganov po operaciji polževega vsadka	4
Pomen natančnega razlikovanja glasov	5
Vtisi o dogodku "Balkan Cochlear"	7
Zgodnje odkrivanje in obravnava gluhih in naglušnih otrok	8
Vabilo na tradicionalno srečanje uporabnikov PV in njihovih družin na pikniku v Mariboru	11
Kongres FEAPDA 2013	12
Varno in prijetno doma - Pripomočki za lažje življenje gluhih in naglušnih	14
Novi RONDO - okrogla stvar	15
Novi centri za slušne aparate v Sloveniji	16
Opravljanje mature za dijake s posebnimi potrebami	17
In med nama ni bilo nobene sence več, Šola v naravi na Rogli, Glasba in mi	19
Ali ste vedeli	20
Biba buba baja	21

Informacije

Z vašimi vprašanji se lahko obrnete na člano Tima za polžev vsadek Centra za sluh in govor Maribor.

Tel: 02/228 53 40
02/228 53 46 (amb.)
02/228 53 44 (šola)

Fax: 02/228 53 63

E-mail:
diana.ropert@csgm.si
nada.hernja@guest.arnes.si
alenka.werdonig@csgm.si
sergeja.grogl@csgm.si
irena.varzic@csgm.si
milan.brumec@csgm.si
katja.lovse@csgm.si
Spletna stran:
<http://www.csgm.si/>

Časopis izdaja Center za sluh in govor Maribor - Tim za polžev vsadek, Vinar-ska ulica 6, 2000 Maribor
Direktorica mag. Dunja Petak
Odgovorna urednica Diana Ropert
Lektorirala Tjaša Burja
Uredil in za tisk pripravil Milan Brumec

Časopis je brezplačen in izhaja v nakladi 500 izvodov. Na leto izidejo 2 številki. Tisk plačata podjetji Cochlear in MED-EL. Poštnino plačata podjetji Posluh in Widex.

ISSN C506-2713

POLŽEV VSADEK

Milan Brumec, Center za sluh in govor Maribor

SLUH IN NJEGOVA IZGUBA

Zvok iz okolice potuje v uho, kjer se spremeni v takšno obliko, da ga naši možgani prepoznajo. Zvočno valovanje iz okolice potuje od zunanjega v srednje uho, kjer povzroči nihanje bobniča. Preko slušnih koščic se valovanje prenese do polža, v katerem lasne celice pretvarjajo mehanske vibracije v šibke električne impulze, ki jih slušni živec prenese do možganov. Ko je ta pot ovirana, slabše ali nič ne slišimo. Kadar slišimo slabše, smo naglušni in si pomagamo s slušnimi aparati. Če niti s slušnimi aparati ne slišimo, smo gluhi. V tem primeru nam morda lahko pomaga polžev vsadek.

KAJ JE POLŽEV VSADEK?

Polžev vsadek je elektronska naprava, ki zvok iz okolice pretvarja v električne impulze, ki jih možgani lahko "razumejo". Polžev vsadek je sestavljen iz zunanjega in notranjega dela.

Zunanji deli polževega vsadka:

- mikrofoni: sprejema zvoke iz okolice; nameščen je za ušesom (na procesorju) ali na oddajniku;
- procesor signalov: majhen računalnik, ki signal iz mikrofona spremeni v električne impulze; vsi novejši modeli so že zauheljni;
- oddajnik: plastičen obroč z navitjem in magnetkom; prenese signal iz procesorja govora v sprejemnik (notranji del).

Notranji del polževega vsadka:

- sprejemnik: sprejema signale iz oddajnika in jih razporeja na polje elektrod; vstavljen je pod kožo za ušesom;
- polje elektrod: nameščene so v polžu; preko njih se električni impulzi prenesejo na slušni živec.

ALI S POLŽEVIM VSADEKOM TAKOJ SLIŠIM?

Ne! Po operaciji, ta običajno traja od 2 - 3 ure, ostane pacient do enega tedna v bolnišnici, dalje pa okreva doma. Večina se v tem času počuti normalno. Po približno mesecu dni mu strokovnjaki na kliniki dodajo še zunanje dele polževega vsadka, pri čemer je potrebna prva nastavitvev procesorja govora glede na njegove individualne potrebe. Nastavitvev ni enkratno dejanje.

Na začetku so nastavitve bolj pogoste, kasneje pa enkrat letno, oz. po potrebi. PV ali kombiniran PV-slušni aparat se lahko vstavlja in uporablja na obeh ušesih.

Napredek in uspeh sta odvisna od mnogih dejavnikov, predvsem od tega ali je gluha oseba že slišala, ali pa je gluha od rojstva. Na vsak način pa polžev vsadek pomeni lažjo orientacijo gluhe osebe in olajšano pot pri učenju poslušanja in govora.

Sama vstavitvev polževega vsadka ni dovolj za uspešno pridobivanje slušno-govornih sposobnosti, zato uporabnike usmerimo v rehabilitacijo.

MEDSEBOJNA POMOČ UPORABNIKOV PV TER STARŠEV OTROK S PV

Objavljamo e- naslove uporabnikov PV in staršev otrok s PV, s katerimi lahko izmenjate izkušnje:

Mojca Mihelič, uporabnica PV - mmojcy@gmail.com

Marjanca Škrobar, uporabnica PV - marjanca.skrobar@gmail.com

Klementina Pristovnik, mama - celofiga@gmx.at

Nataša Prokshi, mama - alter_tuina@yahoo.com

Hajdnik Irena - hajdnik.irena@gmail.com

Zlatko in Maja Sobočan - sobocan11@gmail.com

Vsi, ki bi bili še pripravljeni pomagati z izkušnjami, nam pošljite e-naslove, da jih bomo dodali v rubriko Medsebojna pomoč.

UVODNIK

Diana Ropert, prof. def., surdo–logo, Center za sluh in govor Maribor

Na naslovnico smo za tokratni časopis dali ognjemet. Zakaj? Ker menimo, da bi zaključek pouka lahko oz. moral pomeniti veselje in praznovanje. Pa je za vse tako? Pred nami je še en zaključek šolskega leta. Maj in junij sta meseca najbolj intenzivnega preverjanja znanja in zaključevanja ocen in vsi, ki so se med letom morda izogibali obveznostim, se morajo v teh dneh soočiti z njimi. Mnogi učenci v tem obdobju čutijo stisko. Te pa ne čutijo samo oni, v stiski so tudi njihovi straši. Velik izziv in pritisk je tudi pred dijaki, ki morajo opraviti maturo. Otroci s posebnimi potrebami imajo pravico do prilagojenega načina opravljanja in ocenjevanja znanja. O tem si lahko kaj več preberete v članku Opravljanje mature za dijake s posebnimi potrebami. Da bi bila stiska manjša, je potrebno vedeti, da poslušanje s polževim vsadkom ni enakovredno naravnemu sluhu in poslušanju, kar včasih zaradi odličnih slušno-govornih sposobnosti teh otrok pozabimo in jih primerjamo s slišječimi. Ne tako redko se dobro rehabilitiranim otrokom v šolskem sistemu godi krivica, ker se pozabi, da je otrok gluha, da posluša s slušnim pripomočkom, v večini primerov samo na enem ušesu, kar pa ni enakovredno naravnemu sluhu. S svojim znanjem in informacijami, ki jih dobimo tudi v tem časopisu, pomagajmo osveščati svojo okolico o gluhoti in poslušanju s slušnimi pripomočki.

Vabimo vas tudi na 17. tradicionalno srečanje uporabnikov polževega vsadka in njihovih družin. Družini Rodošek, ki že nekaj let dobro poskrbi za izvedbo kulinaričnega dela srečanja, sponzorjema Posluh za sluh in Dorimpex ter vsem, ki boste kakorkoli pomagali pri pripravi srečanja, pa iskrena hvala. Vidimo se 14. junija ob 10. uri na igrišču Centra za sluh in govor Maribor.

Objem!

PLASTIČNOST MOŽGANOV PO OPERACIJI POLŽEVEGA VSADKA

Katja Lovše, Center za sluh in govor Maribor

Polžev vsadek pretvori zvočni signal okolja v električne impulze, ki nato spodbudijo vlakna slušnega živca. Na ta način lahko gluhi pridobijo možnost poslušanja. Sodobna tehnologija tako omogoča gluhim osebam natančno prepoznavanje zvoka. Polžev vsadek je najbolj učinkovita nevrolška proteza, ki je bila kdajkoli razvita. Uspešnost razvoja poslušanja in govora je odvisna tako od časa gluhoste pred operacijo kot tudi od časa nastanka gluhoste (pred usvojenim govorom ali po). Največji napredek večinoma opazimo v prvih 3 mesecih uporabe. Izboljšave ne kažejo samo na učinkovitost tehnologije, ampak tudi na pomembno vlogo plastičnosti možganov, ki ponovno aktivirajo možgansko funkcijo.

Plastičnost se nanaša na reaktivacijo centralnega živčnega sistema (sinaptične spremembe in ponovno oživčenje nevronske vezi). V povezavi z vsaditvijo polževega vsadka je nevronska plastičnost povezana z odvzemom slušnega vnosa informacij in prilagoditvijo na pomanjkanje slušnih dražljajev. Zmanjšan/odsoten vnos slušnih informacij povzroča spremembe v centralnem slušnem sistemu možganske skorje. Ko vnos slušnih impulzov (po operaciji polževega vsadka) ponovno uvedemo, s tem izzovemo plastičnost možganov.

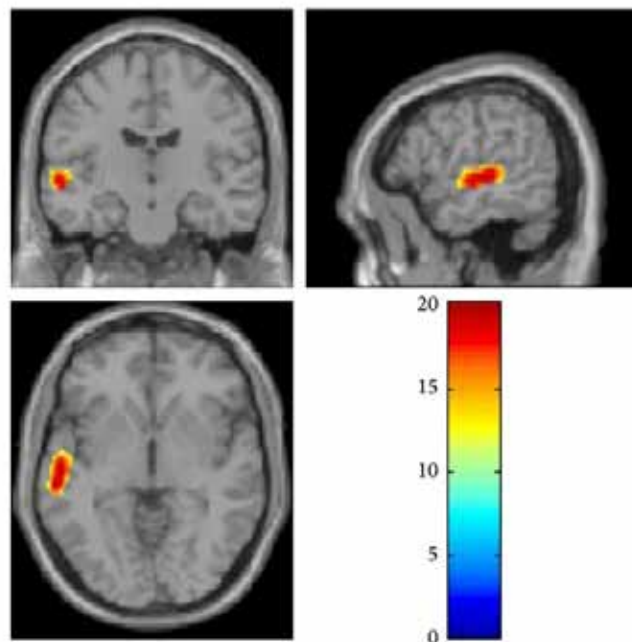
Pri sliščih odraslih osebah je obdelava jezikovnih informacij povezana z obsežno frontalno aktivacijo v levi možganski hemisferi, vključno z anteriornimi in posteriornimi deli levega inferiornega frontalnega gyrusa kar običajno imenujemo Brocovo področje. Nevrolški posnetki slušnih odzivov oseb s polževim vsadkom in sliščih oseb med poslušanjem govora običajno pokažejo obojestransko dejavnost (leve in desne hemisfere) slušnega korteksa.

Na Danskem je potekala dvoletna študija, kjer so ob uporabi PET (pozitronske emisijske tomografije) in govorne avdiometrije ugotavljali razlike v aktivaciji možganov sliščih oseb in oseb po operaciji polževega vsadka. V študijo je bilo vključenih 6 odraslih sliščih oseb in 15 odraslih oseb po operaciji polževega vsadka. Vsi so bili enostransko operirani. Štirje udeleženci so imeli prelingvalno izgubo sluha in so uporabljali znakovni jezik. 11 udeležencev pa je imelo postlingvalno izgubo sluha in so se sporazumevali s pomočjo ostanka sluha in branja z ustnic. Vsi udeleženci so bili stari med 21 in 73 let. Preiskavo PET so pri osebah s polževim vsadkom izvedli trikrat, po 14 dneh, treh mesecih in šestih mesecih po implantaciji. Preiskava je potekala tako,

da so osebe med preiskavo PET poslušale tekoč govor in govor v hrupu.

Pri osebah s postlingvalno izgubo sluha so na slikah preiskave PET opazili drugačno aktivacijo v levem superiornem temporalnem gyrusu, česar pri osebah z prelingvalno izgubo sluha ni bilo opaziti. Študija je pokazala, da je prilagoditev na poslušanje s polževim vsadkom povezana z časom izgube sluha. Procesiranje govora pri osebah, ki so izgubili sluh po končanem razvoju besednega jezika, se odvija v predelih možganov, povezanih z razumevanjem govora. Ta področja so druga kot pri osebah, ki so izgubile sluh pred razvojem besednega jezika. Študija je pokazala tudi, da se je čez nekaj časa pri osebah s polževim vsadkom aktiviralo Brocovo področje, vendar le ti tistih s postlingvalno izgubo sluha.

Raziskava in njene ugotovitve so povzete iz članka: Petersen, B., Gjedde, A., Wallentin, M. in Vuust, P.: Cortical Plasticity after Cochlear Implantation. Članek je dosegljiv na spletu: <http://www.hindawi.com/journals/np/2013/318521/>.

Slika: Primerjava med osebami s polževim vsadkom glede na čas izgube sluha. Aktivacija med poslušanjem govora je pri skupini z postlingvalno izgubo sluha večja.

POMEN NATANČNEGA RAZLIKOVANJA GLASOV

Nada Hernja

Poslušanje je uspešno takrat, kadar smo sposobni slediti pogovoru, natančno slišati rečeno in razumeti vsebino.

Poslušanje se prične razvijati že pred rojstvom. Zato mora biti za razvoj človeka ta sposobnost zelo pomembna. Osnova poslušanja se oblikuje v prvem letu življenja. Človek nato razvija zahteven proces slušnega procesiranja - slušno zaznano informacijo mora hitro in natančno predelati ter vsebino shraniti v spomin. Šele na tako obdelane vsebine lahko človek oblikuje odgovor. Sposoben mora biti:

- določiti izvor zvoka,
- razlikovati med koristnim signalom in hrupom,
- dihótično (istočasno obojestransko) poslušati,
- razlikovati in določati glasove, zvoke,
- slušno pomniti,
- dopolnjevati nepopolne zvoke.

Sposobnost poslušanja uporabnikov polževega vsadka običajno primerjamo s slišječimi osebami, čeprav na njihovo poslušanje neposredno vpliva tehnični pripomoček. Slušno-govorni razvoj gluhih in naglušnih otrok je lahko zaradi zgodnjega odkritja in ustrezne tehnične podpore zares uspešen. Včasih zaradi odličnih slušno-govornih sposobnosti pozabimo, da polžev vsadek ni enakovreden naravnemu sluhu. Je odličen tehnični pripomoček, ki omogoči zaznavo zvokov in glasov - vse ostalo, od razlikovanja glasov do razumevanja slišane, pa »obdelajo« možgani.

Slušno procesiranje s polževim vsadkom nima enakih pogojev kot naravno.

- Zaradi enostranske zaznave zvokov ni možnosti obojestranskega poslušanja. Zato ni možno določiti izvora zvoka. Uporaba slušnega aparata na drugi strani delno omili te težave, kadar aparat omogoči zaznavo zvoka in tako olajša orientacijo v prostoru. Zaznava zvokov in glasov s SA je običajno na nivoju razlikovanja suprasegmentalnih elementov govora, kar pomaga pri zaznavi in prepoznavanju negovornih elementov slišane. Olajša časovno predelavo slišane, določanje dolžine, barve in števila slušne informacije. Manj ali pa nič ne pomaga pri razlikovanju soglasnikov.

- Zaradi enostranske zaznave je bistveno oteženo poslušanje v hrupu. Selektivno poslušanje (razlikovanje med koristnim signalom in hrupom) je sposobnost usmerjanja slušne sposobnosti na vsebino, na pomembno informacijo in ignoriranje nepotrebne šuma oziroma hrupa. Uporabniki polževega vsadka ne zmorejo dobrega selektivnega poslušanja, zato je zanje poslušanje v hrupu manj uspešno. Napačnega razumevanja je bistveno več kot v tistem okolju. Pojavljajo se vrzeli, zamenjave ali celo popolno nerazumevanje vsebine.
- Sposobnosti istočasnega obojestranskega poslušanja v primeru enostranskega PV ne morejo razviti.
- Razvoj slušne pozornosti je neposredno povezan s sposobnostjo slišanja: pogoj je uspešna zaznava zvoka ali glasu. Dobra slušna pozornost je povezana z dobrim slušnim procesiranjem. Otroci s PV pričnejo kasneje zaznavati zvoke in glasove, zato je razvoj slušne pozornosti zakasnel. Za njegov razvoj potrebujejo več spodbude in navedenja na usmerjanje slušne pozornosti ter na njegovo vzdrževanje. Vizualna pozornost, ki so jo razvijali pred uporabo PV, jih lahko v začetnem obdobju zaznave zvokov ovira. Slušno pozornost zato spodbujamo neposredno z reakcijo na zvok (in ne na videno).

- Polžev vsadek zaradi svojih tehničnih omejitev in zaradi večinoma enostranske uporabe ne omogoča zanesljivega in natančnega razlikovanja glasov. Kljub temu, da omogoča zaznavo tudi tihih zvokov in zaznavo na celotnem govornem frekvenčnem področju, imajo uporabniki težave predvsem pri razlikovanju soglasnikov. Samoglasniki so glasni in daljši, zato jih praviloma dobro zaznajo in razlikujejo. Soglasniki so tišji, krajši, njihova frekvenčna področja so si lahko blizu in zato jih je težje razlikovati. Vseh se tudi z odgledovanjem ne da razlikovati. Slušno razlikovanje je pomembno zaradi razumevanja, zaradi razvoja besedišča, pa tudi slušne pozornosti in koncentracije ter slušnega pomnjenja. Vse sposobnosti slušnega procesiranja so medsebojno povezane in odvisne.
- Da je slušno pomnjenje pomembno, se mnogokrat zavemo šele tedaj, ko ima otrok na tem področju težave. Te so običajno najprej vidne na kratkotrajnem, neposrednem pomnjenju. To se zgodi, ko otrok ni sposoben za nami ponoviti dveh ali treh elementov, npr. besed. Zaradi tega tudi ne more teh elementov shraniti v dolgotrajni spomin, ne more priklicati pomena le-teh in zaostaja pri uporabi besed (poimenovanje).
- Za sposobnost dopolnjevanja nepopolnih zvokov moramo imeti dovolj besedišča in pridobljeno znanje sintakse ter pragmatike. Kadar otrok obvlada šele nekaj besed ali prvih oblik stavka, še ne zmore zapolniti vrzeli, saj še ne razume slišane. Šele ko smo sposobni spremljati daljše stavke in razumeti vsebino, lahko zapolnimo vrzel, ki je nastala zaradi nerazumevanja, hrupa ipd. Tudi slišočim osebam se vedno ne posreči ustrezno zapolniti teh vrzeli, seveda pa velja, da imajo osebe z okvaro sluha pri tem bistveno več težav. Napake lahko povzročijo, da spremenijo pomen slišane, da ne morejo več slediti vsebini, izgubijo rdečo nit in nehajo poslušati. Uporabniki PV, ki so od rojstva gluhi, nimajo primerjave z naravnim poslušanjem in še težje ocenijo svoje razumevanje. Mnogokrat se sploh ne zavejo, da so zgrešili pomen.

Navedenim težavam se uporabniki PV ne morejo izogniti. Včasih se mi zdi krivično, da jih primerjamo s slišočimi osebami, saj vsega na področju slušnega procesiranja res ne zmorejo. Pomembno je, da se starši in strokovnjaki zavedajo, zakaj je spodbujanje razvoja poslušanja otrok s PV tako pomembno. Poudariti pa moram tudi pomen vzdrževanja teh sposobnosti vse do odraslosti. Dober govorno-jezikovni razvoj otrok s PV nas zavede, da ni več potrebno oziroma da je zguba časa vzdrževati ali še razvijati poslušanje. Natančno razlikovanje vseh glasov v slišanih stavkih je osnova za natančno

razumevanje; je osnova za uspešno šolsko delo in poklicno pot. Govorna sporočila, ki jih morajo razvozlati, so povedana hitro, površno, z različno izgovorjavo in v različnih prostorskih pogojih. Zato morajo razvijati in vzdrževati sposobnost razlikovanja glasov ter pridobiti tehnike za spremljanje pričakovane in nepričakovane vsebine.

Posebno pozornost je potrebno nameniti razlikovanju soglasnikov. Posamezne glasove lahko preslišijo oziroma jih ne zaznajo. Največkrat prihaja do zamenjav podobnih glasov: m-n, k-g, f-s, t-d, p-b, a zamenjave so možne med vsemi glasovi. Večinoma jih opazimo pri napačni uporabi besed. Zelo pogoste so v kratkih, slušno težjih besedah, npr: maj-naj, pot-kot, ris-res ...). Napačnih slušnih zaznav ne moremo predvideti. Odvisne so od slušne zaznave, poznavanja besed, stavčne zveze, pričakovane vsebine, prostorskih pogojev, govornika ...

Ni dovolj, da vadimo le slušno razlikovanje določenih besednih parov. Dobrodošle so vaje:

- določanje dolžine slišane enote;
- določanje števila slišanih enot;
- določanje različnih dolžin (kratko, dolgo; kratko, kratko, dolgo ...);
- iskanje dogovorjenega glasu v besedi (ali je v slišani besedi glas R ...);
- iskanje dogovorjenega prvega glasu v besedi (ali je prvi glas R ali ni ...);
- določanje prvega glasu;
- določanje zadnjega glasu;
- določanje prvega in zadnjega glasu v besedi;
- določanje prvih glasov dveh besed;
- določanje zadnjih glasov dveh besed;
- določanje prve besede v stavku;
- določanje zadnje besede v stavku;
- določanje prve in zadnje besede v stavku;
- pravilno zlogovanje besed, od lažjih do težkih glasovni zvez;
- določanje slišane glasu v pričakovani besedi (pričakovana beseda bu_a, naloga razlikovanja glasov: ali je buča, buta, bura, buna, buža ...);
- dopolnjevanje pričakovanega stavka z različnimi besedami (Doma imamo _____ krave. Uporabimo logične in nelogične besede: lepe, majhne, pridne, požrešne, zavajene, zelene, pikčaste ...);

- ponavljanje dveh, treh ... zlogov, besed;
- ponavljanje kratkega stavka;
- ponavljanje dolgega stavka;
- izštevanke, kratke pesmice ...

Sposobnost razlikovanja glasov pri uporabnikih polževega vsadka bo vedno slabša kot pri slišočih osebah. Verjamem, da je spodbujanje slušnega

procesiranja dobra naložba za njihovo bodočnost. »Vaje« naj se vpletejo v vsakdanje življenje. V vse zaposlitve, igre in vaje lahko vključujete potrebne pojme, besede iz vsakodnevnega življenja ali šolske snovi. Na ta način ne boste dodatno obremenili otroka oziroma šolarja. Vaje poslušanja v obliki igre so lahko motivacija za ponavljanje, za nadgrajevanje in razvijanje komunikacije v skupini.

VTISI O DOGODKU "BALKAN COCHLEAR"

Katja Lovše, Center za sluh in govor Maribor

V ponedeljek in torek, 10. in 11. marca 2014, je v Zagrebu potekal dogodek z naslovom Balkan Cochlear Nucleus 6 in Cochlear Baha 4. Na tem dvodnevem srečanju smo se podrobneje seznanili z novima slušnima pripomočkoma podjetja Cochlear in se usposabljali v uporabi posodobljenih računalniških programov za njuno nastavitve. Dogodek se je odvijal v hotelu Double Tree by Hilton in na Polikliniki za rehabilitacijo poslušanja in govora Suvag. Srečali smo se s predstavniki podjetja Cochlear ter udeleženci iz Hrvaške, Srbije, Bolgarije, Bosne in Slovenije. Slovensko ekipo je predstavljalo sedem članov.

V ponedeljek smo poslušali uvodne predstavitve o obeh slušnih pripomočkih ter tudi praktične izkušnje zdravnikov. Dr. Sanja Vlahović iz Hrvaške je predstavila svoje 17-letne izkušnje na področju rehabilitacije s polževimi vsadki. Dr. Janez Rebolj pa je predstavil svoje vtise o prvih operacijah novega slušnega pripomočka Baha 4, ki jih je naredil v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor.

Novi model polževega vsadka Nucleus 6 je izpopolnjen model, ki se ga da dobiti v dveh oblikah, večji in manjši. Njegova prednost ni samo v izboljšanjem procesorju, ampak tudi v sočasnem prevajanju zračne in električne stimulacije, samodejnemu preklapljanju med okolji poslušanja (tiho okolje, hrup, govor, govor v hrupu, veter in glasba) in boljšem pregledu nad časovnim okvirjem poslušanja v različnih okoljih.

Nov model kostnega slušnega pripomočka Baha je prav tako tehnološko precej izboljšan. Njegova največja prednost pa je magnetna povezava med vsadkom in zvočnim procesorjem.

Dogodek smo zapustili polni novih znanj.

Nucleus® 6 Sistem

ZGODNJE ODKRIVANJE IN OBRAVNAVA GLUHIH IN NAGLUŠNIH OTROK

Alenka Werdonig, Diana Ropert, Nada Hernja, Center za sluh in govor Maribor

Referat, predstavljen na XXI. dnevih izobraževanja specialnih in rehabilitacijskih pedagogov, Portorož, 9., 10. april 2013

Sluh je osnova za razvoj poslušanja. Poslušanje je naš najpomembnejši komunikacijski člen, saj nam omogoča razvoj govora in jezika. Kot tak je pomemben del socialno-emocionalnega in kognitivnega razvoja. Poslušanje se prične razvijati že nekaj tednov pred rojstvom, po prvem mesecu starosti otrok razlikuje glasnost zvokov, spremembo višine zvokov, loči samoglasnike in nekatere soglasnike. Že v prvem letu starosti razvije osnovno fonološko razločevanje. Sposobnost optimalnega razvoja poslušanja in govora pa je časovno omejena in vezana na otrokovo zgodnje predšolsko obdobje. Prelingvalne izgube sluha se odražajo neposredno na razvoju poslušanja, govora in jezikovnih sposobnosti, zato je potrebno naglušnemu oz. gluhemu otroku čimprej omogočiti optimalno poslušanje.

Kadar je otrok naglušen in nima ustreznega tehničnega pripomočka, njegovi možgani dobivajo nepopolne vzorce, zato ima velike težave zaznavo in z razlikovanjem nekaterih glasov.

Če je otrok gluhi in nima ustreznega tehničnega pripomočka, zaznava le posamezne glasne zvoke, med katerimi ni glasov govora. Svet spoznava brez zvoka in ne razvija poslušanja.

S slušnim aparatom lahko naglušni otroci zaznavajo zvok. Če je ustrezno izbran in dobro nastavljen, večinoma omogoča zaznavo vseh glasov govora, kar je osnova za razvoj poslušanja in govora.

Gluhim otrokom slušni aparati ne omogočajo zaznave vseh glasov govora. To jim omogoča ustrezno nastavljen polžev vsadek.

Vemo, da spoznanje, da je otrok naglušen ali gluhi, spremeni sposobnost staršev za vzpodbujanje razvoja poslušanja na naravni način. Vendar je ravno model, ki ga starši spontano uporabljajo za vzpodbujanje poslušanja pri dojenčkih brez okvare sluha, najprimernejši tudi za spodbujanje razvoja poslušanja pri otrocih z okvaro sluha. Le tako bo otrok integriral poslušanje v svojo osebnost, razvil govorno-jezikovne sposobnosti in sposobnosti komunikacije z okoljem. Razvoj poslušanja pri gluhem otroku ne poteka samo pri vajah s

surdopedagogom. Slušni trening je le del vzgoje k poslušanju in način svetovanja staršem, kako pri otroku spodbujati in razvijati poslušanje. Hitreje, ko začnejo starši spoznavati načine vzpodbujanja poslušanja, hitreje ko se naučijo opazovati slušne reakcije, ki jih omogoča tehnični pripomoček in zaznati majhne spremembe vedenja, ki so povezane z rastočo sposobnostjo poslušanja, manj razvijejo kompenzacije v komunikaciji z otrokom, ki ne spodbujajo poslušanja.

Iz povedanega sledi, da je kar se da zgodnja in interdisciplinarno naravnana obravnavo otrok z okvaro sluha nujna za optimalen razvoj poslušanja in govora. Ko govorimo o interdisciplinarni obravnavi pri tem mislimo na hitre in usklajene intervence zdravnikov, avdiologov in surdopedagogov, po potrebi pa tudi ostalih strokovnih profilov. Na ta način bodo otroci z okvaro sluha lahko razvijali poslušanje, govor in jezik skoraj primerljivo svojim vrstnikom brez okvare sluha.

V Sloveniji so pričeli poskusno uvajati presejalni test novorojenčkov za naglušnost že leta 1999. Od leta 2005 se sistematično izvaja po vsej Sloveniji. Ob tem si je zdravstvena stroka (kot povzemamo iz referata dr. Zupanove in dr. Špindlerjeve iz kongresa ORL 2012) zadala cilj, da dojenčke, ki imajo pozitiven test, čimprej vključijo v avdiološko in medicinsko obravnavo in potrdijo naglušnost do tretjega meseca starosti ter jih do šestega meseca strosti oskrbijo z ustreznimi slušnimi aparati. Kot je razbrati iz referata, jim je to uspelo pri 57 % otrok, ki so bili odkriti v letih od maja 2005 do decembra 2011.

Tudi dr. Vatovčeva v članku v reviji Teorija in praksa poroča, da je presejalni test bistveno pripomogel k zgodnji diagnozi okvare sluha, saj je povprečna starost otrok ob diagnozi gluhost padla iz dveh let leta 1999, na 6 mesecev, leta 2010.

Seveda pa ni dovolj le predpisati slušni aparat ali otroku vstaviti polžev vsadek. Zelo pomembna je tudi čimprejšnja vključitev v slušno-govorno obravnavo.

Na področju severovzhodne Slovenije je bilo od leta 2000 do leta 2012 v obravnavo na CSGM vključenih 41 gluhih oz. naglušnih otrok, ki so dobili diagnozo naglušnost oz. gluhotu v prvem letu starosti. Od teh jih je 34 (ali 83 %) prejelo ustrezen tehnični pripomoček najkasneje do drugega leta starosti in so tudi redno obiskovali obravnave. 7 otrok (ali 17 %) ni

prejelo ustreznega tehničnega pripomočka, vendar v vseh primerih zaradi osebne odločitve staršev. 6 otrok iz skupine z ustreznim tehničnim pripomočkom (ali 15 % vseh odkritih otrok) ima poleg okvare sluha še dodatne primanjkljaje oz. ovire.

67 % otrok (28), ki so do drugega leta imeli ustrezen tehnični pripomoček in so redno obiskovali vaje, je uspešno vključenih v vzgojno-izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo (redne vrtce in šole). 29 % (10 otrok) jih je vključenih v prilagojene programe (6 otrok z dodatnimi primanjkljaji in 4 otroci brez dodatnih primanjkljajev).

Kakorkoli že številke same govorijo o uspešnosti zgodnje obravnave pri gluhih in naglušnih otrocih, pa je potrebno poudariti, da je nujno zagotoviti zgodnjo obravnavo z vseh vidikov, torej multidisciplinarno. Le zgodnja detekcija in zgodnja potrditev okvare sluha, brez dodelitve ustreznega slušnega pripomočka in brez napotitve v ustrezno slušno in govorno obravnavo, s poudarkom na usposabljanju staršev, ne bi imelo primerljivih posledic. Prav tako je iluzorno pričakovati, da bo slušno-govorna obravnavo, pa čeprav zgodnja, brez ustreznega slušnega pripomočka pripomogla k zadovoljivemu razvoju poslušanja in govora.

Ob tem ne smemo pozabiti, da so starši otroka z okvaro sluha ob zgodnjem odkritju toliko bolj ranljivi, morda tudi nezaupljivi in previdni pri sprejemanju diagnoze. Strokovni delavci od njih pričakujemo,

da bodo hitro sprejemali odločitve, ki bodo odločilno vplivale na razvoj njihovega otroka, pri tem pa pogosto pozabimo, da potrebujejo čas za sprejemanje in prilagajanje na situacijo, ki je niso ne načrtovali, ne pričakovali. Zato je zelo pomembno, da imajo starši in ostali družinski člani možnost takojšnje strokovne podpore.

Pomembno je tudi, da staršem omogočimo srečanja med seboj, saj si tako lahko izmenjajo svoje izkušnje, informacije, svoja občutja, strahove in dvome, ki jih morda v drugih okoljih ne upajo niti pokazati.

S takšno zgodnjo multidisciplinarno obravnavo dosežemo hitrejšo dodelitev ustreznega slušnega pripomočka, ki ni nujno slušni aparat, omogočimo hitrejši in bolj optimalen razvoj poslušanja in govora, s tem pa tudi hitrejši in bolj uravnotežen socialni in emocionalni razvoj in razvoj kognitivnih sposobnosti, kar omogoči otrokom lažje in uspešnejše vključevanje v inkluzivne oblike vzgoje in izobraževanja in dolgoročno doseganje višjih izobrazbenih ciljev in boljših možnosti zaposlovanja.

Zgodnja obravnavo pa nam omogoča tudi hitrejšo prepoznavanje morebitnih dodatnih motenj, ovir oz., primanjkljajev (disfazija, motnja pozornosti in aktivnosti, ipd) in posledično hitrejšo obravnavo tudi na teh področjih.

Čeprav se zdi, da je na področju zgodnje obravnave gluhih in naglušnih otrok narejeno resnično vse, kar je mogoče, pa ugotavljamo, da bo potrebno vendarle sistemsko zagotoviti še nekaj storitev, da bomo lahko s stanjem na tem področju resnično zadovoljni.

- a. Mladi starši otroka, ki mu presegalni test nakaže možnost okvare sluha, se soočijo z veliko skrbjo glede otrokovega razvoja. Potrebno bi jim bilo zagotoviti takojšnjo strokovno podporo s katero bi lažje sprejeli otrokovo okvaro, pridobili natančne informacije o nadaljnjih postopkih, prejeli nabor osnovne literature, referenčnih spletnih strani ter uporabne informacije o vključitvi v slušno-govorno obravnavo, združenja staršev, društva ipd.
- b. Strokovni delavci pogosto ne razumemo staršev, ki se soočajo z okvaro sluha pri svojem otroku. Sami iz izkušenj vemo, kaj je za otroka z okvaro sluha najboljše in gledamo iz nekako zgodovinske perspektive, ko še ni bilo tako dobrih možnosti za razvoj poslušanja in govora. Toda spoznanje, da je otrok gluh ali naglušen je za današnjega starša enako hudo, kakor je bilo za starša pred desetimi ali tridesetimi leti. Ob tem lahko starši čutijo velik pritisk, in želijo napraviti za otroka vse čimprej, da bodo posledice okvare sluha čim manjše. Tako jim vsi postopki, pregledi potekajo prepočasi. Drugi starši pa čutijo pritisk od zunaj, saj sami še niso pripravljeni

MED[®]EL

sprejeti odločitev, ki jih predlaga stroka (začeti uporabljati slušni aparat, se odločiti za polžev vsadek,...). Tako eni kot drugi starši morajo pri vseh strokovnih delavcih naleteti na razumevanje in podporo, saj bodo le v umirjenem vzdušju razvili tako stopnjo zaupanja, da bodo lahko sprejemali odločitve, v katere so tudi osebno prepričani.

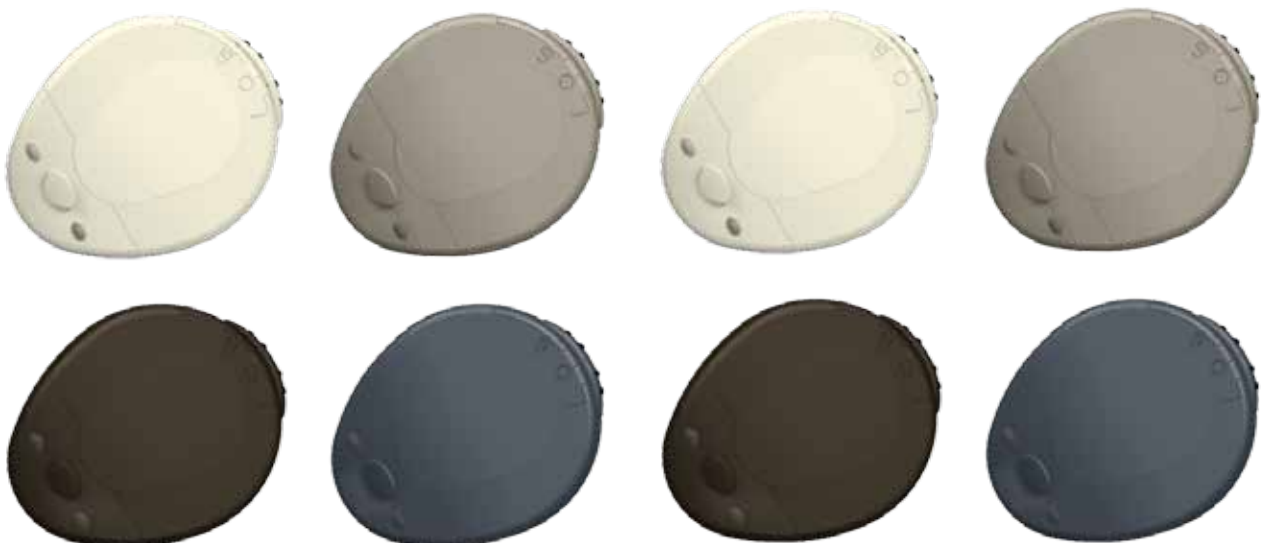
- c. Kljub velikemu napredku na področju diagnosticiranja okvar sluha se še vedno lahko zgodi, da natančne stopnje naglušnosti ni mogoče postaviti v roku nekaj mesecev in ves proces traja dalj časa. To pomeni tudi, da otrok ne bo imel predpisanega ustreznega tehničnega pripomočka.
- d. Tudi izbira oz. nastavitve ustreznega tehničnega pripomočka lahko traja kar nekaj časa, saj otrok ne daje povratnih informacij, opazovanje reakcij tako majhnega otroka pa je lahko nezanesljivo. Na tem področju poteka razvoj v smeri možnosti ustrezne nastavitve aparata brez povratnih informacij uporabnika. Ob tem naj opozorimo še na pomanjkljivost pri kritju stroškov za FM sistem. Kot vemo gre za sistem, ki olajša poslušanje v hrupu in majhnemu otroku omogoča jasno zaznavo glasov govora v vseh situacijah (npr. pri vožnji z avtomobilom, ob hrupu sorojencev, otrok v skupini vrtca,...) in ga v tujini predpisujejo otrokom skupaj s prvim slušnim aparatom. Pri nas ga zdravstveno zavarovanje krije šele ob vstopu v šolo, za predšolske otroke pa ga morajo nabaviti starši sami.
- e. In morda v tem trenutku najpomembnejša sistemska pomanjkljivost – trenutno ni možna mobilna surdopedagoška obravnava otroka na domu. Starši dojenčka ali malčka vozijo na

obravnavo v ambulante, kjer pa je zelo težko ujeti otrokovo pripravljenost za sodelovanje. Otroci so pogosto utrujeni, lačni, moti jih tuje okolje,... Ker težko čakajo, je pogosto tudi premalo časa za svetovalni razgovor. Mobilni surdopedagog z majhnim otrokom veliko lažje dela v otrokovem domačem okolju, lahko predlaga, kako izkoristiti domače okolje za razvoj poslušanja in pojasni otrokov razvoj tudi drugim članom družine (sorojencem, starim staršem,...), ki sicer ne prihajajo na vaje v ustanovo.

- f. V zgodnjo multidisciplinarno obravnavo so v Sloveniji vključeni otroci, ki so bili ob rojstvu prepoznani kot otroci z okvaro sluha. Nimamo pa še razvitega sistematičnega spremljanja dojenčkov in malčkov, pri katerih okvara sluha nastopi po rojstvu. Obstaja sicer sistem spremljanja otrok z dejavniki tveganja (spremljani so do starosti treh letih), ni pa presejalnih testov za celotno populacijo otrok. Tako se lahko zgodi, da otroci iz te skupine niso prepoznani in obravnavani tako zgodaj, kot bi lahko bili. Pri teh otrocih se slušna okvara pogosto prepozna šele s slabo razvitim govorom po tretjem letu.

Za zaključek lahko povzamemo, da je zgodnja obravnava otrok z okvaro sluha v Sloveniji dobro in sistematično organizirana. Otroci v velikem deležu optimalno razvijajo govor in poslušanje, morebitne dodatne motnje so odkrite in obravnavane hitreje, otroci so vključeni pretežno v vrtce in šole v domačem okolju. Kljub temu v sistemu še odkrivamo pomanjkljivosti, ki jih bo potrebno v naslednjih letih odpraviti. Pri tem nas lahko podpre predvsem država, ki bo z ustrezno zakonodajo omogočila boljše pogoje za zgodnjo obravnavo.

MED[®]EL **RONDO[®]**

VABILO NA TRADICIONALNO SREČANJE UPORABNIKOV PV IN NJIHOVIH DRUŽIN NA PIKNIKU V MARIBORU

MED⁹EL
DORIMPEX

Cochlear™

Sončna pot 14 a
6320 Portorož

V SOBOTO, 14. 6. 2014 OB 10. URI

SPOŠTOVANI!

Vabimo vas na **17. piknik** uporabnikov polževega vsadka in njihovih družin.

Piknik bo v soboto, 14. junija 2014, na Centru za sluh in govor Maribor, Vinarska 6 s pričetkom ob 10. uri.

Sponzorja piknika sta podjetji Cochlear in MEDEL, ki ga zastopata Posluj d.o.o in Dorimpex d.o.o.

Poleg dobre volje, kot ponavadi, s seboj prinesite nekaj domačega peciva.

Piknik bo v vsakem vremenu!

Za udeležbo na pikniku se prijavite najkasneje do 11. 6.

2014 tako, da podatke iz spodnje prijavnice pošljite po elektronski pošti na naslov:

diana.ropert@csgm.si

ali tel: 02/ 228 53 58 ali na naslov:

SREČANJE UPORABNIKOV PV
Center za sluh in govor Maribor
za Diano Ropert
Vinarska 6
2000 Maribor
Pričakujemo vas!

Tim za PV Maribor

PRIJAVNI OBRAZEC

Ime in priimek prijavitelja	
Naslov	
Telefonska številka	
Elektronski naslov	
Število odraslih udeležencev	
Število otrok	

KONGRES FEAPDA 2013

Amelija Mozetič Hussu, vodja strokovnega odbora kongresa FEAPDA 2013

Kongresa se je, vključno s predavatelji in tolmači v znakovni jezik, udeležilo 74 oseb, od tega 32 tujcev. Poleg Slovenije so bile zastopane še naslednje evropske države: Velika Britanija, Nizozemska, Nemčija, Luksemburg, Belgija, Švica, Švedska, Srbija, Avstrija in Makedonija.

Načrtovani program je bil v celoti realiziran tako vsebinsko kot časovno.

Tema kongresa Delo z gluhi in naglušnimi najstniki je bila v nekaterih predavanjih in prispevkih jasno izražena, v nekaterih pa skromno.

Povzetki prispevkov in kontakti so objavljeni na spletu:

www.cksg.si/J3/index.php/projekti?id=24

Del kongresnega dogajanja in nekaj izjav je posnela televizija za oddajo Prisluhnimo tišini.

Okrogla miza – pogovor s tremi gluhi mladimi osebami je potekal v sproščenem vzdušju. Pogovarjali smo se o pojavih in o doživljanju najstniškega obdobja. Iz pogovora bi lahko sklepali, da so naši sogovorniki doživljali zgolj blage najstniške pojave. Pomembno je to, da so vsi trije v prvi vrsti mladi in pogumni, vedo kaj želijo in hočejo; gluhoti jih ovira, vendar jih ne onemogoča. Priporočajo, da učitelji od gluhih učencev zahtevamo malo več kot dovolj, navadimo naj jih na samostojnost in naj ne podcenjujemo njihovih sposobnosti.

Deaf Art vs. Art of Deaf, razpravljalnico je vodil Dušan Dvorščak.

Udeleženci ugotavljajo, da je opredelitev te umetnosti zelo subjektivna. Edini so si v tem, kaj za posameznika pomeni; gluha umetnost je kot vsaka druga umetnost, ki oblikuje skrivnost življenja v sliki, fotografiji, filmu ali poeziji. Pomembno je, da najstniki uporabljajo različne kanale komunikacije, da se »svobodno« izražajo in komunicirajo preko umetnosti.

»Samo 1 % gluhih je univerzitetno izobražen!«, razpravljalnico je vodila Izabela Juriševič. Udeleženci ugotavljajo, da je procent univerzitetno izobraženih gluhih nizek v večini evropskih držav, čeprav je ponekod višji kot v Sloveniji. Razlogi so podobni: slabše razvita pismenost, študij poteka večinoma verbalno, maloštevilni se sploh vpišejo na univerzo. Udeleženci vidijo več rešitev: pravica do zapisnikarja, pravica do

tolmača za vsa predavanja, pridobitev študijskega materiala pred predavanjem, izbira ustrezne univerze, pomoč tutorjev, individualno reševanje tekočih preprek z osveščanjem sliščih študentov in profesorjev.

Kako izboljšati didaktiko poučevanja slovenščine za gluhe, da bi dosegli boljšo pismenost?

Razpravljalnico v slovenščini je vodila mag. Andreja Trtnik Herlec.

Udeleženci ugotavljajo neustreznost učnega načrta za poučevanje slovenščine v prilagojenem programu OŠ z enakovrednim izobrazbenim standardom za gluhe otroke. Rešitev vidijo v upoštevanju didaktike slovenščine kot drugega jezika. Podpirajo razvoj knjig s poenostavljenim besediščem, t. i. LAHKO BRANJE. Potrebni so preizkusi znanja slovenščine prilagojeni gluhi po stopnjah: A1, A2, B1, B2 in C1, C2. Potrebne so raziskave in primerjalna slovnica slovenščine in slovenskega znakovnega jezika.

Pobuda slovenskih učiteljev gluhih, da je treba v Sloveniji razviti učni načrt slovenščine za gluhe otroke (v skladu s Skupnim evropskim jezikovnim okvirjem), ki bo vključeval spoznanja didaktike slovenščine kot drugega jezika, je bila podprta z dvigom rok vseh prisotnih na zaključku kongresa. Potrebna je še podpora surdopedagoške stroke na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, didaktikov slovenščine kot drugega jezika

Prehod mladostnikov s posebnimi potrebami s šole na trg dela, razpravljalnico je vodila Alenka Werdonig.

V splošnem se vse države še soočajo s težavami pri zaposlovanju gluhih najstnikov. Veliko oviro predstavlja komunikacija in slaba povezava šole s prakso. Reševanje te problematike je med državami različno. V Avstriji se z zaposlovanjem gluhih najstnikov uspešno soočajo preko posebnega programa pomoči. Na Nizozemskem so pred 7 leti ustanovili posebno organizacijo »Iz šole v delo«, dobre izkušnje pa imajo s tako imenovanim »job coachingom«, pri čemer najstnika po koncu šolanja spremljata dva trenerja. Tudi na Švedskem so šole, ki izobražujejo gluhe, ustanovile posebno organizacijo, ki učencem pomaga pri vključevanju na delovni trg in pri profesionalnem razvoju. V Belgiji imajo najstniki v času poklicnega šolanja dva dni na teden prakso. V Luksemburgu pomoč poteka individualno, težave imajo z zaposlovanjem

višje izobraženih gluhih in naglušnih oseb, ki jim njihova verbalna komunikacija onemogoča zaposlitev na višje plačanih delovnih mestih. V Nemčiji imajo gluhi učenci od 8. razreda naprej kariernega svetovalca, ki je zunanji sodelavec in jim pomaga pri iskanju prakse, pozneje pa pri iskanju zaposlitve.

Pomembno je, da tudi gluhi najstniki, dobijo možnost in podporo, da se lažje zaposlijo, izkoristijo svoja močna področja in potencialne.

Udeleženci so v evalvacijskem vprašalniku izrazili tudi predloge tem za naslednji kongres, ki bo šele leta 2016 organiziran v Luksemburgu (enoletni zamik zaradi kongresa ICED v Grčiji). Udeleženci v anketnem vprašalniku predlagajo naslednje teme:

- Inkluzija gluhih in naglušnih učencev. Kako zagotoviti podporo učiteljem v rednih OŠ?
- Prihodnost izobraževanja gluhih

- Več učnih strategij in idej za delo z gluhih otroki in mladostniki
- Pomen učnih metod
- Kako upoštevati vso heterogenost gluhe populacije?
- Identiteta gluhih – vprašanja
- Sodelovanje med rednimi šolami in šolami za gluhe.

Poleg tega so udeleženci predlagali organizaciji FEAPDA vpliv na Svet Evrope in ES, da se od držav članic zahteva prilagojen jezikovni učni načrt za gluhe. Kljub naraščajočemu šolanju gluhih v večinskih šolah naj se ohrani združenje učiteljev gluhih.

Glede na pridobljene podatke iz vprašalnika je bil kongres FEAPDA 2013 v splošnem zelo dobro ocenjen, od vsega najbolj organizacija.

Posvet
Maribor **5.**

10., 11. oktober 2014
Maribor, 10th, 11th October 2014

5. SLOVENSKI POSVET
O REHABILITACIJI OSEB S
POLŽEVIM VSADKOM

5th SLOVENE CONFERENCE ON
REHABILITATION OF PERSONS
WITH COCHLEAR IMPLANTS

SPONZORJI SPONZORJI SPONZORJI SPONZORJI SPONZORJI SPONZORJI SPONZORJI

MED⁹EL
hear**LIFE**

Hear now. And always

Cochlear

posluh
Slovenski inštitut za
sluh in govorno jezikovno
komunikacijo

Slušni
aparati
WIDEX

NEUROTH
AUDIOBM

VARNO IN PRIJETNO DOMA - PRIPOMOČKI ZA LAŽJE ŽIVLJENJE GLUHIH IN NAGLUŠNIH

Mirko Robba, Posluh d.o.o

Naša sposobnost slišanja se s starostjo spreminja na slabše. Statistike kažejo, da ima 7 izmed 10 starostnikov nad 70 let težave s sluhom. Takrat postanejo tako preproste stvari, kot je telefonski klic, lahko zelo težke. Zgodi se, da pride nekdo k starejšemu človeku na obisk, pa ga s hišnim zvoncem nikakor ne more priklicati, da bi mu odprl, ker ga ta preprosto ne sliši. Vse to zelo vpliva na socialno življenje starejših ljudi.

V podobnih situacijah tudi slušni aparati ne morejo kaj veliko pomagati. Čisto preprosto: ne morejo biti ves čas za ušesi, recimo med spanjem, v kopalnici ... Prav isto velja tudi za osebe s slušnimi implant: od kostno usidranih slušnih pripomočkov do polževih vsadkov.

Mnogokrat govorimo o arhitekturni prilagojenosti objektov potrebam invalidov in pri tem največkrat mislimo na gibalno ovirane osebe. Vendar to velja tudi invalide z omejeno čutno zaznavo: za slepe in gluhe. To upošteva tudi zakonodaja. Res pa je, da so te prilagoditve, če govorimo o gluhih in naglušnih osebah, zelo specifične. Običajno s tem mislimo na javne prostore opremljene z indukcijskimi zankami. Pa je to res vse?

Prostor, v katerem preživimo največ časa, pa je lasten dom. Če nam ta ne nudi občutka varnosti in zadovoljstva, ga bomo težko našli drugje. Zato mora biti tudi dom opremljen tako, da omogoča invalidni osebi samostojno in polno življenje. Ta članek želi predstaviti nekatere možnosti, ki pomagajo osebam s slušnimi težavami.

Antropologi bi verjetno znali razložiti, kako si je človek v teku evolucije izostril sluh kot najpomembnejši čut za zaznavanje nevarnosti. Nenaden, spremenjen ali neobičajen zvok takoj pritegne našo pozornost. Kaj podobnega za ostale naše čute ne velja. In z razvojem tehnike je človek iznašel cel kup opozorilnih naprav, ki slonijo predvsem na slušnem sporočanju: hišni in telefonski zvonec, gasilska sirena, zvonjenje v cerkvenem zvoniku, bitje ure, šolski zvonec, ... Ste se morda že kdaj vprašali, zakaj mora, ko se bliža prehodu z ali brez zapornic tako velika in težka zadeva, kot je vlak, nase opozarjati z dokaj majhno in preprosto sireno?

Tudi zaradi tega lahko težava s sluhom predstavlja zelo resen primanjklaj, ki določeni osebi onemogoča polno življenje. Rešitev pa je po svoje zelo preprosta, zahteva pa dvoje:

- zvočne signale, ki so namenjeni slišočim, je potrebno spremeniti v signale, ki jih gluhi in naglušni lahko prepoznajo: vibracije, svetloba, bliski in včasih celo zvok zelo velike moči;

- gluha in naglušna oseba se mora prilagoditi/priučiti, da pozorno spremlja te signale in razume njihov pomen.

Vse se začne s tako preprosto zadevo, kot je budilka. Z njo imamo velikokrat težave tudi polnočutni ljudje. Budilke za gluhe in naglušne imajo:

- stikalo, ki prižge ali vgrajeno ali kako drugo luč,
- bliskavico ali
- vibrator, ki ga položimo pod blazino in nas zbudi s tresenjem.

Na naslednjem koraku se lahko vprašamo: zakaj nas taka budilka ne bi zbudila ne samo ob določeni uri, ampak tudi,

- ko v stanovanju izbruhne požar,
- vanj vdre vlomilec,
- zazvoni telefon,
- se začne dojenček v sosednji sobi jokati in potrebuje našo pozornost,
- ali pa nekdo pozvoni pri vratih.

Z budilko je potrebno povezati naprave, ki te dogodke zaznavajo (senzorje) in s tem sprožijo bujenje. Sodobna tehnologija omogoča brezžično digitalno povezovanje teh naprav.

Če bliskavico ali vibrator postavimo v samostojen sprejemnik signalov dobimo napravo, ki jo lahko prenašamo s seboj na roki ali pa tako, ki jo imamo v nekem skupnem prostoru, kjer se dlje časa zadržujemo preko dneva (recimo v dnevni ali delovni sobi).

Tako postavljen sistem omogoča zadovoljiv občutek varnosti. Gluhi ali naglušni osebi omogoča samostojno življenje, kjer so preprosto "vse stvari pod kontrolo".

Dober sistem te vrste omogoča:

- fleksibilnost, ko lahko izbiramo, katere naprave dejansko potrebujemo in katere ne,
- enostavnost, ko posamezne naprave dodajamo ali odvajamo iz sistema brez dodatnih nastavljanj oz. programiranja,
- preglednost signalov, ko lahko takoj ugotovimo, kaj je opozorilo sprožilo.

Novi RONDO – okrogla stvar

Fabian Kiesenhofer, MEDEL

Eno leto po uvedbi RONDO®-ja je v Sloveniji že kar nekaj uporabnikov PV, ki uspešno koristijo to, v svetu enkratno tehnologijo.

RONDO®, ki je bil dan na trg aprila 2013, je govorni procesor za PV v enem kosu. Ta nova, kompaktna izvedba govornega procesorja vsebuje oddajnik, kontrolno enoto in baterijski del, namesti pa se za uho nad implant. Procesor je sestavljen iz manj delov, tako se izognemo občutljivim spojem med posameznimi deli; vrvica za povezavo z oddajnikom, ki povzroča daleč največ okvar pri dosedanih procesorjih, pa je povsem odveč. Ta kompaktna izvedba govornega procesorja za PV je edinstvena na svetu. MED-EL se pri tem procesorju oslanja na dolgoletne izkušnje s podobnimi procesorji za implante za srednje uho (AP404 in Amadé) in za kostno zasidrane implante (BB Amadé).

Takšna izvedba naredi RONDO® udoben, kompakten aparat, ki ga je prijetno nositi, namestimo pa ga z eno samo potezo nad implant, kjer ga magnetna sila (tako kot smo doslej navajeni pri oddajniku) drži v pravilni legi in se pravzaprav skrije pod lasmi. Glede na polno integrirano izvedbo brez dodatnih delov, kot so kljukica, oddajnik in vrvica, se izredno zmanjša možnost okvar; prost uhelj je izrednega pomena za ljudi, ki redno nosijo očala ali sončna očala, posebno kadar morajo očala večkrat dnevno zamenjati. Seveda predpostavljamo, da je implant nameščen lepo za ušesom, tako da se 11,8 mm debel RONDO® ne dotika z okvirejm očal.

platformo OPUS govornih procesorjev in enake strategije obdelave signalov – avtomatsko upravljanje signalov in „FineHearing“, kar omogoča izredne slušne rezultate. Vsi uporabniki MED-ELovih digitalnih PV lahko uporabljajo RONDO®. Tako kot OPUS2 tudi RONDO® napajajo 3 cink-zrak baterije tipa 675. Kadar bi radi uporabljali akumulatorske baterije, lahko RONDO® kombiniramo z mini baterijskim delom, kar pa zahteva uporabo daljše vrvce. Tudi ostale naprave (FM, IR sistemi, iPod in podobno) lahko priključimo s pomočjo stikala na mini baterijski del. RONDO®-komplet pa tako kot OPUS2 vsebuje tudi upravljalno enoto, tako imenovani FineTuner, s katero induktivni vhod aktiviramo kot T-ali MT- modus. MED-EL CEO dr. Ingeborg Hochmair navaja: „Uporabniki lahko koristijo prednosti povsem novega koncepta govornega procesorja in se ob tem zanašajo na preizkušeno kvaliteto poslušanja, ki so je navajeni pri MED-ELu.“

Uporabnike RONDO®-ja predvsem prepriča dejstvo, da ne potrebujejo vrvic ali drugih občutljivih delov in zatorej skoraj povsem odpade možnost okvar. Pohvalijo se tudi z enostavnostjo rokovanja. Posebno gospe so zadovoljne, da lahko procesor decentno skrijejo v laseh. Kako neopazen je lahko, z nasmehom pripoveduje uporabnica RONDO®-ja, ki jo je med čakanjem na ponovno nastavitev v čakalnici ogovorila druga uporabnica PV in jo vprašala, če bo tudi ona implantirana. Bolj nevpadljiv PV pač ne more biti ...

RONDO®, ki ga izdelujejo v 4 barvah – krem, siva, antracit in ebenovina in kot je vidno na sliki, ga lahko nadalje individualiziramo z dizajnerskimi folijami, je za vse MED-ELove uporabnike PV na razpolago kot alternativa k preizkušenim OPUS2 in OPUS2XS govornim procesorjem.

Tehnološko uporablja RONDO® preverjeno

NOVO!

AUDIO BM
SLUŠNI APARATI

Novi centri za slušne aparate v Sloveniji

AUDIO BM centri za slušne aparate so novost v Sloveniji. Razveseljiva novica za vse, ki imajo težave s sluhom, ter si želijo kakovostne in dostopne oskrbe s slušnimi aparati. AUDIO BM je pogodbeni dobavitelj Zavoda za Zdravstveno Zavarovanje Slovenije.

Cilj strokovnjakov - akustikov za slušne aparate v AUDIO BM je **izboljšanje oskrbe s slušnimi aparati v Sloveniji**, povečanje možnosti izbire in **dvig kakovost življenja** tistim, ki imajo težave s sluhom. Zagotovljena je **osebna obravnava** in **nove možnosti preizkušanja** slušnih aparatov. **Raznovrstna ponudba** slušnih aparatov in dodatkov za boljše poslušanje s slušnimi aparati, sodobni postopki izdelave in individualnega prilagajanja so zagotovilo, da se najde najprimernejša rešitev za različne stopnje in vrste naglušnosti, ter tudi za različne želje uporabnikov slušnih aparatov.

Ponudba AUDIO BM zajema slušne aparate priznanega proizvajalca **Unitron** (več kot 50 let tradicije), ki sodi v skupino Sonova. Po ugodni ceni so na voljo original nemške baterije **PoweOne** (primerne za vse blagovne znamke slušnih aparatov), izdelki za nego in vzdrževanje slušnih aparatov **MG Developpement** iz Francije, ter še mnogo več.

Kdor dvomi v svoj sluh lahko v AUDIO BM slušnih centrih hitro in brezplačno **opravi test sluha**, ter tudi **neobvezujoč preizkus slušnih aparatov**.

S strokovnim pristopom, celovito oskrbo in konkurenčno ponudbo želimo hitro postati zaupanja vreden dobavitelj slušnih aparatov in prva izbira, tudi zaradi najboljšega razmerja med ceno in kvaliteto.

Tehnologija v slušnih aparatih je v zadnjih letih postala zelo prefinjena. Današnji slušni aparati zagotavljajo, da so tihi zvoki slišni, vendar istočasno tudi skrbijo, da glasni zvoki niso preglasni in neudobni. Izboljšave vključujejo tudi funkcije, ki ščitijo sluh pred nenadnimi močnimi zvoki in povečajo možnost razumevanja govora tudi v hrupu. Še več! Nekateri slušni aparati se v vseh slušnih okoljih povsem samodejno prilagajajo. Brezžične možnosti povezovanja slušnih aparatov med seboj ali z drugimi napravami (na primer mobilnimi telefoni, TV, mp3 predvajalniki) dodatno povečajo uporabnost slušnih aparatov tudi v najzahtevnejših slušnih okoljih in pri telefoniranju.

Vabljeni v AUDIO BM slušne centre v Ljubljani in v Mariboru, kot tudi na spletno stran **www.audiobm.si**, ki prinaša bogate vsebine s področja sluha, naglušnosti in slušnih pripomočkov.

Da boste na tekočem o strokovnih novostih in posebnih akcijah, se nam pridružite na **www.facebook.com/audiobm.si**.

Direktor, Franci Urankar

LJUBLJANA
BTC, stavba DIAMANT
Letališka cesta 5
Telefon: 059 044 055

www.audiobm.si

MARIBOR
V bližini UKC Maribor
Trg revolucije 4
Telefon: 059 044 056

OPRAVLJANJE MATURE ZA DIJAKE S POSEBNIMI POTREBAMI

Alenka Werdonig, Center za sluh in govor Maribor

V slovenskem srednješolskem sistemu poznamo dve vrsti mature: splošno maturo in poklicno maturo. Z opravljeno maturo dijak zaključi srednješolsko izobraževanje in hkrati pridobi pravico do nadaljevanja študija.

Splošno maturo opravljajo dijaki gimnazijskih programov, ki so uspešno zaključili četrti letnik gimnazije oz. so končali maturitetni tečaj. V gimnaziji se z opravljeno maturo pridobi srednja izobrazba ter možnost nadaljevanja izobraževanja v univerzitetnih programih.

Poklicno maturo opravljajo dijaki srednjega tehniškega in drugega strokovnega izobraževanja, dijaki poklicno-tehniškega izobraževanja ter dijaki – udeleženci poklicnega tečaja. Poklicna matura je oblika zaključnega izpita. Z opravljeno poklicno maturo kandidat pridobi srednjo strokovno izobrazbo ter možnost nadaljevanja izobraževanja na višjih in visokih strokovnih šolah.

Maturo ureja Zakon o maturi (Ur.l.RS, št. 1/2007 – UPB1). Iz 1. člena je razvidno, da zakon določa vsebino splošne mature in poklicne mature (v nadaljnjem besedilu: matura), pravice in obveznosti dijakov in dijakinj ter drugih kandidatov in kandidatke za opravljanje mature oziroma maturitetnih izpitov, sestavo in pristojnosti maturitetnih organov ter postopek in način opravljanja mature. Poklicno maturo podrobneje določa Pravilnik o poklicni maturi (Ur.l.RS, št. 44/2008, 9/2009, 40/2011).

Kandidatom s posebnimi potrebami, ki so bili v izobraževalne programe usmerjeni z odločbo o usmeritvi, se lahko - glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje - prilagodi način opravljanja mature in način ocenjevanja znanja. To ureja Pravilnik o načinu izvajanja mature za kandidate s posebnimi potrebami (Ur.l.RS, št.48/2010).

Pravice dijaka – kandidata za opravljanje mature – s posebnimi potrebami se uveljavljajo z obrazcem za uveljavljanje pravic kandidata s posebnimi potrebami pri opravljanju mature, ki je sestavni del zgoraj omenjenega pravilnika.

Med kandidate z odločbami o usmeritvi štejejo tudi kandidati, ki ob prijavi na maturo nimajo več statusa dijaka, so pa v času rednega izobraževanja bili z odločbo usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo oziroma v prilagojene izobraževalne

programe z enakovrednim izobrazbenim standardom.

Kandidati z odločbami o usmeritvi ob predprijavi oziroma ob prijavi na maturo priložijo tudi izpolnjen obrazec skupaj s prilogo obrazca. Kandidati s posebnimi potrebami prijavo, izpolnjen obrazec in morebitno dokumentacijo oddajo na šoli na kateri so vpisani oziroma na kateri bodo opravljali maturo. Šola vso prejeta dokumentacijo posreduje Republiškem izpitnemu centru (RIC) tudi v elektronski obliki. RIC pripravi predlog prilagojenega načina opravljanja mature za kandidata s posebnimi potrebami na podlagi prejete dokumentacije in možnih prilagoditev za posamezno skupino kandidatov s posebnimi potrebami, kot so opredeljene v prilogi obrazca. Državna komisija za splošno maturo oziroma Državna komisija za poklicno maturo na podlagi predloga RIC-a s sklepom določi prilagojen način opravljanja mature za kandidate s posebnimi potrebami, ki ga posreduje kandidatu in šolski maturitetni komisiji (v nadaljnjem besedilu: ŠMK). V osmih dneh po vročitvi lahko kandidat uveljavlja popravek oz. dopolnitev sklepa pri Šolski maturitetni komisiji, ki mora v treh dneh od prejema dokumentacijo poslati na Državni izpitni center.

Kandidatu s posebnimi potrebami je lahko dodeljen pomočnik, in sicer pomočnik, ki kandidatu nudi tehnično pomoč pri izvedbi in tolmač – prevajalec v slovenski znakovni jezik. V kolikor gluhi dijak ne uporablja slovenskega znakovnega jezika, je vloga pomočnika v dodatni razlagi navodil, besed in besednih zvez. Pomočnik ne sme biti kandidatov učitelj tega predmeta ali sorodnik.

Državna predmetna komisija v sodelovanju z RIC-em pripravi navodila za ocenjevanje zunanjih delov izpitov in ustnih izpitov za kandidate, ki so upravičeni do prilagoditev načina ocenjevanja, pri poklicni maturi pripravijo navodila za ocenjevanje zunanjih delov izpitov za prvi in tretji predmet za kandidate, ki so upravičeni do prilagoditev načina ocenjevanja.

Navodila za prilagojen način ocenjevanje izpitov iz ostalih predmetov pri poklicni maturi pripravi Šolska maturitetna komisija v skladu s splošnimi navodili, ki jih pripravi Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje in navodili za ocenjevanje posameznega predmeta.

Pri prilagoditvah načina opravljanja notranjega dela izpita se uporabljajo načela, ki sicer veljajo za prilagojeno izvajanje praktičnega izobraževanja na šoli oziroma izhajajo iz individualnega programa.

Kot primer navedimo prilagoditve, ki so predvidene za opravljanje mature kandidatov s posebnimi potrebami, ki so gluhi:

1. Prilagoditve načina opravljanja mature:

- 25 % ali 50 % podaljšan čas opravljanja pisnega izpita
- 25 % ali 50 % podaljšan čas opravljanja ustnega izpita oz. zagovora
- opravljanje izpita s pomočjo pomočnika – tolmača v slovenski znakovni jezik (V kolikor gluhi dijak ne uporablja slovenskega znakovnega jezika, je vloga pomočnika v dodatni razlagi navodil, besed in besednih zvez in ne rabi biti tolmač v slovenski znakovni jezik)
- opravljanje izpita v posebnem prostoru
- opravljanje izpita v posebnem, akustično prilagojenem prostoru

2. Prilagoditev gradiva za izpit: ni predvidenih prilagoditev za gluhe kandidate

3. Uporaba posebnih pripomočkov: ni predvidene uporabe posebnih pripomočkov za gluhe kandidate

4. Prilagojen način ocenjevanja:

- upoštevanje skromnejšega besednega zaklada in toleranca pri ocenjevanju slogovne ustreznosti
- ne ocenjujejo se glasoslovne in naglasoslovne naloge
- oprostitev slušnega razumevanja pri tujih jezikih in glasbi
- izločitev nalog, ki temeljijo na akustičnih elementih
- druge oblike prilagojenega ocenjevanja pisnega izpita (navedejo se v prilogi, npr. drugačna teža posameznih sklopov izpita pri končni oceni, ipd.)
- pri ustnem izpitu oz. zagovoru se ne ocenjuje govor
- pri ustnem izpitu se iz ocenjevanja izloči glasno branje
- pri ustnem izpitu oz. zagovoru se upoštevajo tudi zapisani odgovori
- druge oblike prilagojenega ocenjevanja ustnega izpita
- pri ustnem izpitu oz. zagovoru je kandidat praviloma prvi na razporedu
- oprostitev ustnega izpita oz. zagovora

Naj poudarimo, da se izberejo tiste prilagoditve, ki so smiselne za posameznega gluhega dijaka ali kandidata in za katere je iz individualiziranega programa razvidno, da jih je dijak koristil tekom celotnega izobraževanja v srednješolskem programu.

Opravljanje mature v dveh delih. Zakon o maturi določa tudi, da lahko kandidati s posebnimi potrebami maturo opravljajo v dveh delih, v dveh zaporednih rokih. Kandidatom, ki so na podlagi odobritve pristojne komisije opravili maturo v dveh delih v spomladanskem in jesenskem izpitnem roku, se pri uveljavljanju pravice do vpisa v nadaljnje izobraževanje upošteva, kot da so maturo opravili v spomladanskem izpitnem roku, če so izpolnili pogoje za opravljanje mature v tem izpitnem roku. (27. čl. Zakona o maturi).

Pomembno je tudi določilo zakona, ki pravi, da je kandidat opravil splošno maturo, če je pri vseh maturitetnih predmetih dosegel pozitivno oceno. Kandidat, ki je pri enem izmed obveznih predmetov na osnovni ravni zahtevnosti dosegel najmanj 80 % točk, potrebnih za pozitivno oceno, je pri tem predmetu pozitivno ocenjen, če je pri ostalih predmetih, iz katerih je opravljal maturo, ocenjen pozitivno in je vsaj pri dveh izmed njih dosegel najmanj oceno dobro (3). Kandidat, ki je pri enem izmed izbirnih predmetov na osnovni ravni zahtevnosti dosegel najmanj 80 % točk, potrebnih za pozitivno oceno, je pri tem predmetu pozitivno ocenjen, če je pri ostalih predmetih, iz katerih je opravljal maturo, ocenjen pozitivno in je vsaj pri enem izmed njih dosegel najmanj oceno dobro (3).

Kandidat je opravil poklicno maturo, če je pri vseh maturitetnih predmetih dosegel pozitivno oceno. Ne glede na prejšnje določilo, šolska maturitetna komisija za poklicno maturo kandidatu, ki je pri enem predmetu dosegel vsaj 80 % točk, potrebnih za pozitivno oceno, določi oceno tega izpita zadostno (2), če je pri vsakem od preostali predmetov dosegel oceno najmanj dobro (3).

Vse informacije, pomembne za opravljanje mature, lahko dijaki pridobijo pri tajniku Šolske maturitetne komisije. V kolikor so prisotne kakršnekoli nejasnosti glede prilagoditev, ki dijaku pripadajo zaradi njegovih posebnih potreb, se lahko z vprašanji obrnejo na Republiški izpitni center (info@ric.si)

IN MED NAMA NI BILO NOBENE SENCE VEČ

Ob mestnem vrvežu mesta Celje je naselje Skalna klet. V njem pa Plečnikova ulica. V prvi hiši - dvojček živim jaz, Sara. Skupaj s staršema ima moja družina tu prijetno gnezdo. Ko sem bila stara tri leta, pa je družinsko srečo pretresla slaba novica. Moja starša sta izvedela, da sem gluha deklica. Tu pa se moja zgodba začne.

Ker sem gluha deklica, naju je z mamico vsak teden odpihnilo v Maribor na govorne vaje. Pri uri čivkanja in mišje pozornosti sem spoznala deklico Katjo. Tudi njej je brenčalo v ušesih, zato nama večkrat ni bilo v veselje poslušati najinih učiteljic Sergeje in Irene. Ure so postale zabavne, saj sva s Katjo poskrbeli, da nama ni bilo dolgočas, kot je dolgočasen deževen dan. Namesto da bi plesali ob glasbi, sva se raje lovili. Tedenska druženja so prerastla v prijateljstvo. Bili sva dve deklici s podobnimi težavami in imeli sva si veliko povedati. Imeli pa sva tudi srečo, saj so se tudi najini starši spoprijateljili. Tako sva se lahko videvali tudi ob rojstnih dnevih. Za takšni prijateljici, kot sva midve, pa je bilo to premalo. Še sreča, da živimo v dobi računalnikov. Čudežni prijatelj je najine pogovore zelo podaljšal. Tako sva se lahko slišali vsak dan. Najina rešitev pa je postala problem najinih staršev. Skupaj smo se dogovorili, da se preko čudežnega prijatelja lahko slišiva le ob petkih in sobotah. Moram priznati, da sva dogovor velikokrat kršili. Na žalost imam jaz bolj iznajdljive starše, kot Katja, saj sta preprosto izključila internet. Bila sem zelo razočarana, ko sem ugotovila, da je Katja kljub prepovedi veliko na spletu. Spoznala je novo spletno prijateljico Lucijo. Bila sem užaljena. Ob vikendih, ko bi se lahko slišali, ni imela časa. Tudi v Mariboru se je čudno obnašala. Ure čivkanja in mišje pozornosti so bile dolge kot kača. Pogrešala sem najine pogovore in zabavo. Mislila sem, da nikoli več ne bova prijateljici, pa sem se motila. Povabila me je na praznovanje svojega rojstnega dne. Lucije takrat ni bilo. Spoznala sem, da je najino prijateljstvo trdno kot kamen in med nama ni bilo nobene sence več. Poletne, včasih tudi zimske počitnice, preživljava skupaj. Zelo lepo mi je v njeni družbi kot v nebesih. Zabavna in navihana deklica je.

Letos je najino prijateljstvo spet na preizkušnji, saj ne bom več hodila v Maribor. Vem, da ne bo lahko, sem pa prepričana, da bova s Katjo našli odlično rešitev in najino prijateljstvo še okrepili.

Sara Petecin, 7. r

ŠOLA V NARAVI NA ROGLI

V šolo v naravi na Roglo smo odšli v ponedeljek, 20. januarja. Peljali smo se z avtobusom. Vožnja je bila prijetna in je zelo hitro minila. Ko smo prišli v Zreče, smo najprej znosili kovčke v svoje sobe. Sobo sem si delil z Andražem. Smuči smo pustili v avtobusu in nadaljevali pot proti Rogli.

Na smučišču smo se najprej razdelili v skupine. Jaz sem bil razporejen v prvo skupino, kjer nismo znali smučati. Vsak dan smo ob 7. 30 imeli zajtrk nato pa smo odšli smučat. Do dvanajste ure smo smučali, nato smo šli na kosilo. Hrana je bila zelo dobra, še posebej všeč so mi bile sladice. Po kosilu smo imeli kratek počitek, kasneje smo nadaljevali s smučanjem. Smučarski učitelji so bil zelo prijazni. Ob petih smo odšli s smučišča in se odpeljali v Zreče na večerjo. Po večerji smo se igrali razne igre, se kopali v bazenu. Sledil je čas za počitek.

Teden dni v šoli v naravi je zelo hitro minil. Bilo mi je zelo všeč in bi se še enkrat vrnil tja.

Ajnur Grošič, 5. A OŠ Vuzenica

GLASBA IN MI

Glasba v mojem življenju ima prav posebno vlogo. Rodila sem se brez sluha. Kot gluha deklica sem bila do tretjega leta prikrajšana vseh zvokov.

Potem sem dobila aparat in pridno hodila v Maribor. Učiteljici Sergeja in Irena sta mi predstavili prva glasbila. Lesene palčke, bobne, činele in najrazličnejše ropotulje. Zvoki so bili na začetku zelo podobni. Zdaj pa se že razlikujejo med seboj.

Pri šestih letih sta mi starša omogočila učenje klaviature. Malo kasneje pa sem se učila igranja na kitaro. Rada poslušam glasbo. Moj najljubši pevec je Justin Bieber. Ko poslušam njegovo glasbo, spremljam besedilo v pisni obliki. A kljub temu uživam in me glasba sprošča.

Prav glasba mi je omogočila, da danes lahko lepo govorim in upam, da me vsi razumete, čeprav jaz vas včasih ne. Vsem, ki ste zaradi mojega nerazumevanja večkrat ponavljali iste stavke, pa se iz srca zahvaljujem.

Sara Petecin, 7. r

ALI STE VEDELI ...

Katja Lovše, Center za sluh in govor Maribor

Kmalu po rojstvu je otroku bližje poslušanje govora kot drugi zvoki.
(Werker in dr.)

Čustva
bolj ustrezno
prepoznavamo po
slušni kot vizualni
poti. (Synder,
1974)

V možganih sta centra
Amigdala (center impluzivnih
reakcij) in hipokampus (center
za spomin) blizu skupaj, zato
si intenzivna čustva tako dobro
zapomnimo - npr. strah pred psimi
(Starovasnik, Žagavec, zapiski s
predavanj).

Očetje pri igri uporabljajo
manj besed in besednih zasukov kot
mame. Kljub temu pa so lahko neodvisno
spremljali in kasneje napovedali odnos med
rabo »očetovega jezika« in otrokovim boljšim
jezikovnim razvojem. Več kot so očetje uporabljali
različnih korenov besed (npr. miza, mizar), boljše
so se otroci odrezali na testu ekspresije leto
kasneje. Mamin besednjak ni igral nobene
vloge. Očetje uporabljajo več nepoznanih
besed in vprašanj tipa kdo, kaj, kdaj kot
matere (Si se poškodoval? Si lačen?).
(Lynne Vernon-Feagans, 2006)

Če besede sporočajo
eno, govorica telesa
pa drugo, potem ljudje
nezavedno bolj verjamemo
nebesednemu sporočilu.
(Sommers-Flanagan,
2009)

BIBA BUBA BAJA

Sergeja Grogl, Center za sluh in govor Maribor

BIBA TORTO MEŠA (Mira Voglar, *Biba, buba, baja*, Dopisna delavska univerza, Ljubljana 1979)

Kako se igramo z bibo! Izštevanko se lahko igramo na dva načina.

1. Besedilo spremljamo s kretnjo.

- Ko izgovarjamo vija, vaja, vija, vaja, držimo otroka za roke in krožimo, kot bi mešali.
- Ko izgovarjamo šlik, šlak, šlik, šlak, pa s svojo roko »režemo« po otrokovi dlani.
- S kretnjo na koncu nakažemo, kdo dobi torto.

2. Beremo piktograme izštevanke.

- Ko izgovarjamo vija, vaja, vija, vaja, z voščenko ali barvico rišemo krog, kot bi mešali. Pazimo, da ne barvamo preko črte.
- Ko izgovarjamo šlik, šlak, šlik, šlak, z barvico ali voščenko rišemo levo in desno, kot bi rezali torto.
- Na koncu »beremo«, kdo dobi torto.

Izštej, kdo dobi torto!

**BIBA TORTO MEŠA,
VIJA, VAJA, VIJA, VAJA.**

**BIBA TORTO REŽE,
ŠLIK, ŠLAK, ŠLIK, ŠLAK.**

**EN KOS TORTE TI DOBIŠ,
ENEGA PA MALA MIŠ.**

BIBA

TORTO

MEŠA

VIJA, VAJA, VIJA, VAJA.

BIBA

TORTO

REŽE

ŠLIK, ŠLAK, ŠLIK, ŠLAK.

EN

KOS TORTE

TI

DOBIŠ,

ENEGA

PA

MALA

MIŠ.

Ves svet zvoka v enem samem kosu

Poslušajte svojo najljubšo glasbo, čutite se povezani z množico pri doživetjih v živo ali pa samo prisluhnite zvokom narave pred vašimi vrati, RONDO vam omogoča vse to in več v enem samem kosu.

hearLIFE

Prvi
"Single-Unit"
govorni
procesor
za PV

RONDO[®] Samo natakni ga in pojdi!

medel.com

Imejte vse...

posluh
za sluh

Sončna pot 14 a
8320 Portorož

...z novim Cochlear™ Nucleus® Aqua pripomočkom –
edinim vodotesnim pripomočkom za zaušesne zvočne procesorje.

Cochlearjev pripomoček Aqua vam omogoči uživati v vodi in še vedno zelo dobro slišati – Ne glede ali ste v milnati kopeli, slanem morju, blatnem jezeru ali v plavalnem bazenu. Aqua pripomoček je plastična vrečka za enkratno uporabo, ki popolnoma zatesni procesor, kabel in tuljavo. Tako si lahko privoščite igro z mehurčki ali pa zgolj ležete na hrbet in poslušate njihovo brbotanje.

Povezujoč ljudi · Globalni vodja · Strastni vizionarji · Rešitve za življenje

Za nadaljne informacije se obrnite na našega zastopnika Posluh za sluh ali obiščite našo spletno stran
www.cochlear.com